

Sygn. akt II C 109/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Sądu Okręgowego Elżbieta Kaziród

Protokolant: Iwona Mucha

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2013 r. w Rybniku

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w O.

przeciwko J. H. (H.)

o zapłatę

1) zasądza od pozwanego J. H. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w O. kwotę 747 840,60 zł (siedemset czterdzieści siedem tysięcy osiemset czterdzieści 60/100 złotych) tytułem należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi: a) od kwoty 79 580,76 zł (siedemdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt 76/100 złotych) od dnia 31.08.2012 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 652 386,65 zł (sześćset pięćdziesiąt dwa tysiące trzysta osiemdziesiąt sześć 65/100 złotych) od dnia 1.09.2012 r. do dnia zapłaty ,

c) od kwoty 15 873,19 zł (piętnaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt trzy 19/100 złotych) od dnia 5.09.2012 r. do dnia zapłaty;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 60 000,00 zł (sześćdziesiąt tysięcy 00/100 złotych) za okres od 31.08. (...) do 29.10.2012 r.;

3) umarza postępowanie co do kwoty 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy zł);

4) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 44593 zł (czterdzieści cztery tysiące pięćset dziewięćdziesiąt trzy złotych) tytułem kosztów procesu

Sygn. akt II C 109/13

UZASADNIENIE

Pozwem o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. H. kwoty 807 840,60 zł (stanowiącej należność główną oraz skapitalizowane odsetki wynoszące na dzień 4.09.2013 r. 15 873,19 zł) z ustawowymi odsetkami, liczonymi od kwot wyszczególnionych następnie w nakazie. W uzasadnieniu powód podniósł, że w ramach prowadzonego przedsiębiorstwa w latach 2011 i 2012 sprzedał pozwanemu nawozy i środki ochrony roślin na łączną kwotę 791 967,41 zł. Jednakże pomimo wielokrotnych rozmów telefonicznych i ponagleń zapłaty pozwany nie uiścił wymaganych kwot, w związku z tym dochodzone roszczenie jest w pełni uzasadnione. Następnie wobec zapłaty w dniu 29.10.2012 r. przez pozwanego kwoty 60 000 zł, powód cofnął pozew w tym zakresie.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29.01.2013 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. Wydział II Cywilny nakazał pozwanemu, aby zapłacił powodowi kwotę 747 840,60 zł tytułem należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot:

- 79 580,76 zł od dnia 31.08.2012 r.,

- 652 386,65 zł od dnia 1.09.2012 r.,

- 15 873,19 zł od dnia 5.09.2012 r. oraz

kwotę odsetek ustawowych od kwoty 60 000,00 zł dochodzonych obok roszczenia głównego za okres od 31.08. (...). do dnia zapłaty, tj. 29.10.2012 r., a także kwotę 9 348,25 zł tytułem kosztów procesu, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniosłu w tym terminie sprzeciw.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosłu o oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania. Pozwany powołuje się na zarzut nieistnienia roszczenia powoda z uwagi na brak zamówienia, sprzedaży i dostarczenia towaru wskazanego w wystawionych przez powoda fakturach VAT stanowiących podstawę powództwa. Podnosi również zarzut przedawnienia roszczenia.

Pozwany przyznaje, że strony współpracowały ze sobą w zakresie wzajemnej sprzedaży nawozów i płodów rolnych, jednakże zaprzecza aby towary objęte fakturami VAT dołączonymi do pozwu został dostarczony do pozwanego, a z pewnością nie w takich ilościach na jakie wskazują faktury VAT i nie według cen tam wyszczególnionych. W ocenie strony pozwanej powód nie przedstawił na okoliczność sprzedaży towaru żadnych dokumentów świadczących o zamówieniu towarów objętych żądaniem pozwu, dostarczeniu tych towarów oraz uzgodnieniu cen widniejących na załączonych do pozwu dokumentach. Niezależnie od powyższych twierdzeń powód uważa, że de facto to powód winien zapłacić pozwanemu kwotę 36 639,08 zł, o czym mają świadczyć dołączone do pozwu 24 sztuki faktur VAT korekta. Zdaniem pozwanego również nota odsetkowa nr 12/11 z dnia 4.09.2012 r. na kwotę 15 873,19 zł nie odzwierciedla rzeczywistego stanu, a ponadto zasadność jej wystawienia nie została wykazana odpowiednimi dokumentami.

Odnosząc się do twierdzeń pozwanego, powód podniósł, że wnioski i twierdzenia pozwanego zawarte w sprzeciwie są bezzasadne i gołosłowne. Zwrócił on uwagę na fakt, że zarzut dotyczący faktur korygujących jest prezentowany jedynie na potrzeby niniejszego postępowania i wynika najpewniej z niezrozumienia istoty faktur korygujących. Zdaniem strony pozwanej, jeżeli faktura korygująca zawiera stwierdzenie „do zwrotu” oznacza ono „do zwrotu” temu podmiotowi, który fakturę korygującą przedstawił. Ponadto narzucony przez ustawodawcę obowiązek podpisywania faktur korygujących przez oba podmioty, tj. zarówno wystawcę faktury jak i podmiot, którego korekta dotyczy, potwierdza nie tylko fakt współpracy gospodarczej pomiędzy stronami, ale i akceptację faktur korygujących oraz tego czego ta korekta dotyczy. Powód wskazał przy tym, że faktury korygujące były wystawiane na prośbę samego pozwanego, celem umożliwienia mu późniejszej spłaty już wymagalnych zobowiązań. Był to wspólnie ustalony sposób pomiędzy współpracującymi stronami na odroczenie terminów płatności. Powód ostatecznie podtrzymał pozew w całości oraz podtrzymał oświadczenie o cofnięciu pozwu co do kwoty 60 000 zł, wobec spełnienia świadczenia i wniosłu o zaliczenie tej kwoty na poczet najstarszych należności głównych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą przede wszystkim w zakresie obrotu płodami rolnymi, środkami ochrony roślin i nawozami. Umocowany do działania w imieniu powodowej spółki jest A. M. – prezes zarządu.

Dowód: informacja z KRS dotycząca powoda k. 136–139v

Pozwany J. H. prowadzący Gospodarstwo Rolne (...) w G. nawiązał w 2005 roku stałe relacje gospodarcze z powodową spółką. Wyrazem tego było zawarcie przez niego z powodem umowy o współpracy w zawieraniu i realizowaniu umów „kupna-sprzedaży” w dniu 31.03.2006 r. o numerze 11/03/2006. Podobną umowę powód zawarł także w roku

2011 dnia 3.03.2011 r. o numerze 01/03/11. Przedmiotem współpracy było zawieranie i realizowanie umów kupna i sprzedaży środków ochrony roślin i nawozów, nasion kwalifikowanych, pasz i koncentratów, nasion paszowych, będących w obrocie handlowym spółki (...). Strony uzgodniły m.in., iż zapłata za towar będzie następować według wystawionych przez powoda faktur VAT, a płatność będzie następowała na rachunek bankowy powodowej spółki zgodnie z uzgodnionym terminem płatności. Do obowiązków kupującego należało: złożenie zamówienia, odbiór zamówionego towaru oraz zapłata, a w przypadku terminowego regulowania zobowiązań kupującemu przysługiwały stosowne rabaty. Współpraca pomiędzy stronami układała się bardzo dobrze, choć od samego początku pozwany miał trudności z terminowymi płatnościami, dlatego też powód przyjmował ekwiwalent należności w płodach rolnych, którymi obracał. W ramach kompensaty pozwany dostarczał powodowej spółce m.in. rzepak i kukurydzę, jak to miało miejsce w roku 2012 (k. 286-294). Przez cały okres współpracy powód osobiście zamawiał towar u pracownika powoda S. P., gdyż nigdy nie upoważnił żadnej innej osoby do działania w jego imieniu. Dostawa nawozu odbywała się transportem zleconym przez spółkę (...) lub transportem zakładowym firmy produkującej nawozy. Z reguły dostawę towaru potwierdzał pozwany lub jego żona i nigdy w tym względzie nie składali reklamacji.

Zgodnie z przyjętą praktyką powód oprócz zwykłych faktur VAT wystawiał również faktury korygujące służące uaktualnieniu ceny, ponieważ jeżeli faktura pierwotna nie została zapłacona przez pozwanego w terminie to z reguły cena towaru była inna. Faktury korygujące były wystawiane na prośbę samego pozwanego i miały za zadanie odroczenie terminów płatności.

Z racji tego, że pozwany miał problemy z terminowym wywiązywaniem się ze swoich zobowiązań wobec powoda, ten najczęściej telefonicznie przypominał mu o płatnościach, a potem wezwaniem pisemnym do zapłaty. Najwyższe zadłużenie pozwanego osiągnęło w pewnym okresie kwotę 1 000 000 zł, jednakże powodowa spółka z racji dobrych relacji z pozwanym nie podejmowała radykalnych kroków celem natychmiastowej egzekucji tych zobowiązań, tylko wyznaczała powodowi kolejne terminy do ich spłaty. Strony wielokrotnie spotykały się przez cały okres współpracy i podczas tych spotkań pozwany nie kwestionował swoich zobowiązań, ani nie wnosił żadnych zastrzeżeń do potwierdzenia salda. Mając całą sytuację na względzie powód zawarł z pozwanym w dniach 3.03.2011 r. i 7.03.2011 r. umowy przewłaszczenia odpowiednio nr 1/03/11 i 01/03. W drugiej umowie w § 1 pozwany oświadczył, iż na podstawie umowy o współpracy zawartej w dniu 3.03.2011 r. o numerze 1/03/11 winien zapłacić powodowi kwotę 665 232,78 zł tj. kwotę, która wynika z potwierdzonych faktur VAT stanowiących załącznik nr 1 do tej umowy (k. 280). W celu zabezpieczenia tej wiarygodności pozwany zobowiązał się przenieść prawo własności swoich plonów w postaci pszenicy, żyta i kukurydzy na rzecz powoda (§ 2 umowy z 7.03.2011 r.) oraz rzepaku, pszenicy ozimej i jarej (§ 2 umowy z 3.03.2011 r.). Dodatkowo pozwany do opisanych umów pismem z dnia 7.03.2011 r. przesłał na ręce prezesa zarządu powodowej spółki numery działek wraz z rodzajem zasiewu i jego powierzchnią. Pomimo pisemnych wezwań, kierowanych ostatecznie przez powoda do pozwanego w dniu 20.09.2012 r. z potwierdzeniem jego odbioru, powód nigdy nie wydał pozwanemu przewłaszczonych plonów.

Pismem z dnia 4.09.2012 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty należności głównej wraz ze skapitalizowanymi na dzień 4.09.2012 r. odsetkami w łącznej kwocie 807 840,60 zł, wynikającej z faktur VAT o nr:

- (...) kwota 34 509,89 zł,
- (...) kwota 34 345,56 zł,
- (...) kwota 915,04 zł,
- 925/04/20 12 kwota 43 012,94 zł,
- (...) kwota 27 712,37 zł,
- 20/05/2012/K kwota 541,92 zł,
- 23/05/2012/K kwota 276,65 zł,

- 24/05/2012/K kwota 934,92 zł,
- 25/05/2012/K kwota 2 209,90 zł,
- 26/05/2012/K kwota 1 676,50 zł,
- 27/05/2012/K kwota 3 125,90 zł,
- 28/05/2012/K kwota 1 755,00 zł,
- 29/05/2012/K kwota 2 926,26 zł,
- 30/05/2012/K kwota 620,93 zł,
- 31/05/2012/K kwota 2 228,10 zł,
- (...) kwota 618,35 zł,
- (...) kwota 1 575,00 zł,
- 34/05/20 1 2/K kwota 761,10 zł,
- (...) kwota 410,00 zł,
- (...) kwota 1 575,00 zł,
- (...) kwota 4 392,70 zł,
- (...) kwota 2 995,00 zł,
- (...) kwota 1 418,38 zł,
- (...) kwota 1 419,62 zł,
- (...) kwota 14,42 zł,
- (...) kwota 1 889,00 zł,
- (...) kwota 779,43 zł,
- (...) kwota 2 388,60 zł,
- (...) kwota 106,40 zł,
- 461/11 kwota 32 347,87 zł,
- 548/11 kwota 29 937,60 zł,
- 682/11 kwota 55 819,64 zł,
- 946/11 kwota 31 332,42 zł,
- (...) kwota 52 254,72 zł,
- (...) kwota 11 088,06 zł,
- (...) kwota 39 787,20 zł,

- (...) kwota 11 041,86 zł,
- (...) kwota 28 123,20 zł,
- (...) kwota 13 591,07 zł,
- (...) kwota 7 314,99 zł,
- (...) kwota 28 123,20 zł,
- (...) kwota 78 441,21 zł,
- (...) kwota 53 488,27 zł,
- (...) kwota 25 328,16 zł,
- (...) kwota 24 350,44 zł,
- (...) kwota 257,54 zł,
- (...) kwota 33 732,72 zł,
- (...) kwota 13 918,43 zł,
- (...) kwota 42 653,95 zł,
- (...) kwota 1 899,98 zł

oraz noty odsetkowej o nr 12/11 - 15 873,19 zł. Natomiast w dniu 29.10.2012 r. pozwany spłacił jedynie część powyższej należności dokonując przelewu bankowego na kwotę 60 000 zł. Ostatecznie pozwany J. H. nie uregulował pozostałych należnych powodowi kwot, jak również nie wyraził woli polubownego zakończenia sporu.

Dowód: zeznania reprezentanta powodowej spółki 00:27:35 protokół z dnia 9.10.2013 r. k. 316; zestawienie faktur sprzedaży, korekt do nich oraz faktur i korekt za lata 2008, 2009 i 2010 dotyczących transakcji handlowych zawartych między stronami k. 22-74, 152-271; listy księgowoń dotyczących roku obrachunkowego 2010 i 2011 k. 272-274; wydruki analitycznych transakcji z kontrahentem H. za lata 2009, 2010, 2011 k. 275; lista księgowoń nierozliczonych za okres od 1.01.2009 do 4.05.2011 r. k. 276-280v; umowy o współpracy i realizowania umów kupna-sprzedaży z 31.03.2006 i 03.03.2011 r. k. 281-283 oraz kopia weksla in blanco wraz z deklaracją k. 284-285; kserokopia faktur VAT wystawionych przez pozwanego w listopadzie 2012 r. na okoliczność ich treści z adnotacją kompensata k. 286-294; potwierdzenie salda na dzień 31.12.2012 r. sporządzonego przez powoda, a dotyczącego pozwanego k. 295-295v; preliminarz płatności rozliczenia sporządzonego przez powoda na dzień 02.07.2013 r. k. 296-298; umowy przewłaszczenia zawarte między stronami 3.03.2011 r. i 7.03.2011 r. k. 299-300v ; pismo pozwanego z 7.03.2011 r. wskazującego działki oraz rodzaj zasiewu do umów przewłaszczenia k. 301, pismo powoda z 20.09.2012 r. z potwierdzeniem jego odbioru przez pozwanego żądającego wydania przewłaszczonych plonów k. 302-303; wezwanie do zapłaty k. 17-21; wyciąg z rachunku bankowego odnośnie wpłaty dokonanej przez pozwanego na rzecz powoda k. 87

Przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 kpc. Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów oraz orzeczeń wydanych w sprawach, które toczyły się dotychczas z udziałem stron. Przedstawionym dokumentom Sąd dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, a zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

W niniejszej sprawie reprezentant powodowej spółki (...) złożył zeznania, które w ocenie Sądu w znacznej mierze przedstawiają rzeczywisty obraz okoliczności zdarzeń będących przedmiotem niniejszego postępowania, który został potwierdzony przez dowody w postaci dokumentów.

Sąd zauważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy kodeksu cywilnego odnoszące się do sprzedaży w zasadzie nie zawierają szczególnych unormowań w zakresie zawarcia i formy umowy sprzedaży. Podlegają one ogólnym regułom prawa cywilnego, których podstawą jest reguła dowolności w zakresie dochodzenia do porozumienia co do umowy oraz formy czynności prawnej. Ukształtowanie treści umowy w taki sposób, że jedna ze stron zobowiązuje się przenieść na drugą stronę własność rzeczy i wydać jej rzecz, a druga strona zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić cenę, wyczerpuje znamiona umowy sprzedaży przewidzianej w art. 535 kc. Dokumentem rozliczeniowym określającym cenę, jakiej sprzedawca ma prawo się domagać, jest m.in. faktura, a kupujący ma obowiązek zapłacić za towar dostarczony zgodnie z warunkami uprzednio zawartej między stronami umowy. Przy sprzedaży jako umowie wzajemnej świadczenia stron powinny być spełnione równocześnie, chyba że m.in. z umowy stron wynika, że jedna ze stron obowiązana jest do wcześniejszego świadczenia (art. 488 § 1 kc). Obowiązek świadczenia istnieje, ulega jednak odroczeniu w czasie.

Wdając się w spór pozwany podniósł, że dokumenty załączone przez powoda, w postaci faktur VAT przez niego wystawionych nie są dowodami na wykonanie zobowiązania. Przedstawienie bowiem przez powoda samych rachunków nie świadczy o tym, iż towar został rzeczywiście dostarczony pozwanemu, tym bardziej, iż powód nie przedstawiła dowodów odbioru ani innego rodzaju dokumentów, które wskazywałyby na dostarczenie, jak również odbiór towarów przez pozwanego.

Podstawą prawną dochodzonego roszczenia jest art. 535 kc. Strona powodowa dochodzi zapłaty należności z tytułu umowy sprzedaży przede wszystkim na podstawie załączonych do pozwu faktur, ale nie jedynie. Z treści samych faktur wynika, że pozwany „odebrał fakturę”. Nie wynika z treści faktur, że pozwany potwierdził odbiór towarów opisanych w każdej z faktur, nie wynika, czy towar dostarczono wraz z fakturą, czy w innym dniu, a jeśli tak to w jakim, a wreszcie, czy w ogóle nastąpiła dostawa tych towarów. Przy zaprzeczeniu strony pozwanej, powódka, która w myśl zasad ogólnych, winna była wskazać prawdziwość swoich twierdzeń. Należy jednakże podnieść, iż ciężar dowodu w postępowaniu cywilnym nie zawsze spoczywa tylko i wyłącznie na powodzie. Ten kto odmawia uczynienia zadość żądaniu powoda winien również czynić starania, celem udowodnienia faktów wskazujących na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje, gdyż w przypadku przedstawienia przez stronę powodową szerszego wachlarza dowodów, chociażby pośrednich, pozwany pozbawia się możliwości udowodnienia swoich racji.

W ocenie Sądu a wbrew stanowisku pozwanego nie można jednak przyjąć, aby powód nie wykazał dostarczenia pozwanej żadnej z partii towarów objętych spornymi fakturami. Sąd uznaje stanowisko strony pozwanej, iż w braku odmiennej umowy stron przyjęcie faktury nie oznacza jeszcze akceptacji objętego nią zobowiązania, a w szczególności nie zastępuje czynności w postaci potwierdzenia wykonania przez wystawcę wzajemnego świadczenia umownego (por. wyrok SN z 20.02.2003 r. o sygn. I CKN 7/01, LEX nr 83831). Rację ma również pozwany, że same faktury nie stanowią wystarczającego dowodu wydania przez sprzedawcę przedmiotu sprzedaży w rozumieniu przepisu art. 535 kc. Pomija jednakże strona pozwana, że powód może zostać zwolniony z obowiązku dysponowania dowodami dostarczenia towaru, jeżeli w tym zakresie ukształtowała się między stronami praktyka o randze zwyczaju (art. 65 § 1 kc), a także w przypadku jeżeli na podstawie okoliczności towarzyszących kontaktom handlowym czyli na podstawie przebiegu ich dotychczasowej współpracy, dotychczasowej praktyki w kwestii rozliczeń, zachowania stron, ich doświadczenia, profesjonalizmu, przebiegu negocjacji stron, znaczenia nadawanego postanowieniom i wyrażeniom w danej branży mogą wskazywać na wykonanie zobowiązania, w niniejszej sprawie przez powoda-sprzedawcę. Również sposób wykonania zobowiązania oraz inne zachowania przejawione przez strony po powstaniu stosunku zobowiązaniowego mogą być niezwykle pomocne przy ustalaniu rzeczywistego przebiegu konkretnych transakcji (o takich ewentualnościach wypowiada się zarówno doktryna jak i orzecznictwo – takie same reguły

interpretacyjne stosowane są przy wykładni oświadczeń woli – por. m.in. wyr. SN z dnia 27 października 1971 r., I PR 221/71, Lex nr 14148; wyr. SN z dnia 4 lipca 1974 r., III CRN 160/75, OSP 1977, z. 1, poz. 6; wyr. SN z dnia 12 lutego 1998 r., I CKN 497/97, Lex nr 56810; wyr. SN z dnia 26 sierpnia 1994 r., I CKN 100/94, Lex nr 293285; wyr. SN z dnia 12 lutego 1998 r., I CKN 497/97, Lex nr 56810; wyr. SN z dnia 3 września 1998 r., I CKN 815/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 38; wyr. SN z dnia 8 maja 2001 r., IV CKN 356/00, Lex nr 52540; wyr. SN z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 679/00, Lex nr 54342; wyr. SN z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 2/04, Lex nr 269749; wyr. SN z dnia 10 marca 2004 r., IV CK 125/03, Lex nr 137677; wyr. SA w Poznaniu z dnia 28 września 2005 r., I ACa 218/05, Lex nr 177018; wyr. SN z dnia 19 stycznia 2006 r., IV CK 343/05, Lex nr 191167; wyr. SA w Poznaniu z dnia 6 lutego 2006 r., I ACa 817/05, Lex nr 186533; wyr. SN z dnia 22 marca 2006 r., III CSK 30/06, Lex nr 196599, wyr. SN z dnia 11 sierpnia 1978 r., III CRN 151/78, OSNC 1979, nr 6, poz. 125; Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 62).

W obrocie cywilnoprawnym, związanym z działalnością gospodarczą, dużą rolę odgrywają tzw. zwyczaje handlowe – kształtujące się w stosunkach między przedsiębiorcami, a za takiego można z pewnością uznać pozwanego, który zajmuje się uprawą roślin jak na warunki polskie na stosunkowo dużą skalę. Część z nich zyskuje z czasem rangę reguł ustawowych. W sferze realizacji zobowiązań najbardziej istotne znaczenie ma art. 354 kc. Stanowi on, iż zarówno dłużnik, wykonując swoje zobowiązanie, jak i wierzyciel, współdziałając przy jego realizacji, powinni postępować w sposób odpowiadający ustalonym zwyczajom, jeżeli takie w danym przypadku istnieją. Stosowanie zwyczajów w praktyce polega na tym, że stanowią one uzupełnienie treści kontraktów oraz wyznaczają sposób realizacji zobowiązań cywilnoprawnych. Dla uzupełniania treści kontraktów podstawowe znaczenie mają dwie zasady polegające na tym, że: czynność prawna wywołuje m.in. skutki, wynikające z ustalonych zwyczajów, nawet jeśli nie zostały one w niej wyrażone (art. 56 kc) oraz, że oświadczenia woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają, odpowiadające okolicznościom ich złożenia, ustalone zwyczaje (art. 65 § 1 kc).

Pojęcie zwyczaju nie zostało zdefiniowane w ustawie. W literaturze przedmiotu pojęciem tych określa się powszechnie stosowaną w danym okresie, środowisku i stosunkach praktykę pewnego zachowania się. Istniejący zwyczaj uzyskuje znaczenie normatywne wówczas, gdy powołują się na niego przepisy prawa (między innymi art. 56, 65, 354 kc). W poglądach nauki panuje zgoda co do tego, że nie może on być utożsamiany z prawem zwyczajowym i nie stanowi źródła prawa. Dopuszczalne jest wszakże co do zasady sięganie do zwyczaju, gdy prawo stanowione nie sprzeciwia się temu. Zwyczaj stanowi pewną praktykę zachowania w określonych kategoriach stosunków zobowiązaniowych, którą cechuje trwałość i powszechność w danym okresie i środowisku. Podstawą systemów prawnych są normy prawa stanowionego, czyli takie, które wynikają z regulacji prawnych, np. ustaw. Prawidłowość ta dotyczy także prawa cywilnego, choć w jego obszarze nadal istotną rolę odgrywają nienormowane wyraźnie przez ustawodawcę zwyczaje, do których przepisy cywilnoprawne, w tym kodeks cywilny, często się odwołują. Zwyczaje czynią obrót cywilnoprawny bardziej elastyczny dzięki temu, że pozwalają oprzeć jego zasady nie tylko na bezwzględnie lub względnie obowiązujących regułach ustawowych, ale także na, uwzględniających praktykę rynkową, sposobach zachowań kontrahentów w określonych sytuacjach społecznych. Powoływanie się przez ustawodawcę na zwyczaje rynkowe stanowi zatem ich normatywne usankcjonowanie.

Mając na uwadze powyższe Sąd wziął pod uwagę nie tylko stanowisko strony powodowej wyrażone w czasie przesłuchania, ale również wszelkie dokumenty, które strony przedłożyły w toku postępowania, w tym faktury VAT oraz umowy, listy księgowoń, wydruki analityczne, czy też wzajemną korespondencję stron. Ustalając znaczenie faktur w kontekście zasadności powództwa, Sąd obowiązany jest każdorazowo ocenić ten dowód według własnego przekonania i całokształtu zebranego materiału w sprawie, przy czym nie tylko z punktu widzenia wiarygodności, ale i mocy, jaką one przedstawiają dla wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 233 § 1 kpc).

Bezspornym w sprawie był fakt, iż strony łączyły wieloletnie kontakty handlowe i że pozostawały w stałych relacjach gospodarczych począwszy od 2005 roku, co zostało potwierdzone licznymi dokumentami oraz zeznaniami prezesa zarządu powodowej spółki. Stosunek prawny łączący strony nie był klasyczną umową sprzedaży. Był raczej ramową umową sprzedaży, która miała być realizowana w określonych terminach. Zgodnie zresztą z art. 353 § 1 kc strony

zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Podkreślenia wymaga przy tym, iż pomiędzy stronami ugruntował się zwyczaj handlowy, podobnie zresztą jak w środowisku stron, iż pozwany składał osobiście u pozwanego stosowne zapotrzebowanie na dany towar (nawóz, środki ochrony roślin itp.), a jego dostawa odbywała się transportem zleconym przez spółkę (...) lub transportem zakładowym firmy produkującej zamawiane towary. Z reguły dostawę towaru potwierdzał pozwany lub jego żona poprzez złożenie stosownego podpisu na fakturze i nigdy zresztą w tym względzie nie składali oni reklamacji. Zgodnie z przyjętą praktyką powód oprócz zwykłych faktur VAT wystawiał również faktury korygujące służące uaktualnieniu ceny, ponieważ jeżeli faktura pierwotna nie została zapłacona przez pozwanego w terminie to z reguły cena towaru była inna. Faktury korygujące były wystawiane na prośbę samego pozwanego i miały za zadanie odroczenie terminów płatności. Najczęstszym sposobem załatwiania i wyjaśniania wszelkich spraw pomiędzy stronami były zwyczajowo przyjęty wzajemny kontakt telefoniczny.

Mając powyższe na względzie zarzut pozwanego, jakoby załączone do pozwu faktury VAT nie były dowodem wykonania zobowiązania przez powoda należy więc uznać za całkowicie chybiony. Po pierwsze należy zauważyć, iż pozwany dokonywał odbioru faktur VAT na bieżąco i nie zgłaszał ani wtedy, ani później jakichkolwiek zastrzeżeń, dotyczących zarówno prawidłowości i kompletności wykonanych dostaw, jak również poprawności samych faktur. Nie może ująć uwadze Sądu również fakt, iż pozwany, celem uzyskania – pomimo ciężącego na nim i uznanego przez niego obowiązku zapłaty znacznej sumy pieniędzy wynoszącej na dzień 3.03.2011 r. 665 232,78 zł – kolejnej partii środków ochrony roślin zawarł z powodem umowę przewłaszczenia przyszłych plodów rolnych, której pomimo wezwań również nie wykonał. Znamienne jest również i to, że pozwany, który kwestionuje zasadność powództwa w całości tj. odnośnie faktur wystawionych za okres od 17.03.2011 r. do 11.05.2012 r., których termin płatności został ustalony na 30-31.08.2012 r. w dniu 29.10.2012 r. zapłacił powodowi 60 000 zł. Niezrozumiałym jest jego zachowanie w kontekście twierdzeń, że nie otrzymał od powoda żadnego towaru. Powstaje zatem pytanie za co strona pozwana zapłaciła aż 60 000 zł, już po wytoczeniu przez powoda powództwa. Także niejednolite stanowisko strony pozwanej odnośnie nieuznania całości roszczenia a na pewnym etapie postępowania jedynie jego części nie przekonuje Sądu do racji strony pozwanej.

Ponadto w toku całego procesu pozwany przerzucił cały ciężar dowodowy na stronę powodową, negując jedynie fakty, których dowodził powód. Chcąc uzyskać korzystne rozstrzygnięcie miał możliwość wykazania, że powód nie dostarczył mu żadnych nawozów i środków ochrony roślin np. poprzez przedłożenie rachunków zakupu tych towarów u innego handlowca, tudzież z uwagi na brak dostawy towarów musiał co najmniej ograniczyć uprawy rolne w danym roku itp. Jednakże z tego uprawnienia nie skorzystał.

Reasumując, w ocenie Sądu wystawione przez powoda faktury VAT nie tylko w myśl powołanych zwyczajów handlowych panujących w środowisku stron, kontekstu sytuacyjnego oraz zawartych umów, ale też w świetle logiki i zasad doświadczenia życiowego, w sposób oczywisty są w przedmiotowej sprawie dowodem dostarczenia i odbioru towaru oraz stanowią dokument rozliczeniowy wiążący strony. Sąd miał również w niniejszej sprawie na względzie zasady współzycia społecznego odnoszące się nie tylko do zasad słuszności i uczciwości, ale także w celu usuwania niejasności i wątpliwości. Sąd uznał za wiarygodne twierdzenia strony powodowej, że pomiędzy stronami panowały, przez prawie cały okres współpracy stosunki wręcz przyjacielskie, że przedstawiciele spółki traktowali pozwanego jako jednego z najlepszych klientów, oferowali mu przez lata bardzo preferencyjne warunki a w zamian pozwany wykorzystując pewne luki w dokumentacji powoda chce uniknąć zapłacenia należnych im pieniędzy.

Na marginesie należy wskazać, iż Sąd nie podzielił również stanowiska strony pozwanej odnośnie przedawnienia roszczeń powoda, bowiem oczywistym jest, że roszczenia z umowy sprzedaży ulegają przedawnieniu z upływem 2 lat (art. 554 kc) licząc, od dnia następnego po dniu płatności określonym na fakturze, chyba że takiego terminu nie określono to od dnia wystawienia faktury. Termin płatności dochodzonych przez powoda roszczeń przypadła na 30-31.08.2012 r. dlatego zarzut powoda nie może się ostać.

Sąd uznał zatem, iż okoliczności uzasadniające dochodzone żądanie zostały udowodnione. Za zasadne należy uznać także żądanie odsetek. Zgodnie z art. 481 § 1 kc jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pojęcie opóźnienia w zapłacie sumy dłużnej wiąże się z terminem spełnienia świadczenia. Dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia. Termin regulowania zobowiązań na rzecz powoda każdorazowo określała faktura VAT i był liczony od daty wystawienia przez powoda faktury.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 535 kc i art. 481 § 1 kc zasądzono na rzecz powoda żadaną kwotę wraz odsetkami umownymi za stosowne okresy (punkt 1 i 2 wyroku). Jednocześnie Sąd umorzył postępowania w zakresie kwoty 60 000 zł, która to kwota została wpłacona przez powoda na rzecz powoda w toku postępowania (punkt 3 wyroku).

Od pozwanego jako od strony przegrywającej sprawę na podstawie art. 98 § 1 kpc zasądzono koszty procesu w kwocie 44 593 zł, na które składają się opłata sądowa stosunkowa w wysokości 37 393 zł liczona zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jako 5 % od wartości przedmiotu sporu oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 7 200 zł stanowiących stawkę wynagrodzenia wynikającą z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.